

DENK TIJDIG AAN GRASLANDVERNIEUWING

Gras is een belangrijk voedingselement in de rundveevoeding. Het is aangewezen om tijdig te denken aan graslandvernieuwing. Wat zijn de mogelijkheden om grasland te scheuren in voor- en najaar? Daarbij denken we aan parameters zoals drogestofopbrengst en nitraatresidu. – *Jeroen Van Hauwermeiren & Greet Van Avermaet, KaHo Sint-Lieven Campus Waas & Alex De Vlieghe, ILVO Plant - Teelt en Omgeving*

Met 233.326 ha beslaat grasland 37% van de oppervlakte cultuurgrond in Vlaanderen (meitelling 2012). Deze oppervlakte kan onderverdeeld worden in 190.550 ha blijvend grasland en 42.766 ha tijdelijk grasland. Vandaag wordt grasland hoofdzakelijk in het najaar gescheurd. De periode augustus-september is landbouwkundig de beste periode voor herinzaai. Nu wordt opnieuw meer aandacht besteed aan de voordelen van vruchtwisseling waarbij na het scheuren van grasland in het voorjaar andere landbouwgewassen worden geteeld zoals kuil- en korrelmaïs, granen, aardappelen en bieten.

Wanneer is vernieuwing noodzakelijk?

Het doel van graslandvernieuwing is het bereiken van een hogere drogestofop-

brengst met een goede kwaliteit (voederwaarde, smakelijkheid, hoge opname). Een hoge opbrengst van grasland en andere voedergewassen is een essentieel element in de (economisch) duurzame veehouderij. Grasland wordt meestal om volgende redenen vernieuwd: een tegenvallende opbrengst (zelden nauwkeurig bepaald of te bepalen), een opvallende aanwezigheid van onkruidgrassen (straatgras, kweek, wollig zorggras, struisgrassen ...), veel weideresten na begrazing, ouderdom (het principe is om grasland te scheuren voordat de weide 5 jaar oud is). Een goed weidebeheer kan de slijtage van de grasmat vertragen, waardoor je het grasland minder snel zal moeten vernieuwen. Dit is interessant, want herinzaaien kost geld en is er toch ook enig risico mee gemoeid. Wel kan de investering in gras-

landvernieuwing over meerdere jaren worden afgeschreven.

Aandachtspunten bij de aanleg van grasland

Eerst en vooral moet de afwatering in orde worden gebracht, want de gewenste grassoorten groeien niet goed als zij met natte voeten in het water staan. Egalisatie zorgt ervoor dat er geen plassen zijn en dat er een gelijkmatige opkomst is. Een bodemstaalname is ook aangeraden; zo weet de landbouwer of een bekalking (bijvoorbeeld voor en na ploegen) noodzakelijk is en hoe hij zijn jong grasland correct moet bemesten. Versturende lagen door vroegere bewerkingen kunnen worden weggewerkt. Als zaaibedbereiding kan de landbouwer ploegen of spittrezen, gevolgd door het klaarleggen met een rotoreg of triltand.

Rollen direct na de zaai is zeker aan te raden. Het moet dan wel droog zijn. Er zijn veel zaadmengsels op de markt en de keuze is niet gemakkelijk (zie ook p. 18-19). Kies op basis van kwaliteit (meer aandacht voor rassenkeuze!) en niet op basis van de prijs. Consulteer een betrouwbare bron zoals de Belgische beschrijvende rassenlijst van het ILVO. De oude zode kan je vernietigen met glyfosaat. Na de zaai kan men de weide toppen (dit is in een jong stadium niet te kort maaien). Dit voorkomt vaak het gebruik van herbiciden. Toppen doodt immers al heel veel dicotyle onkruiden en bevordert de uitstoeling. Als de landbouwer kiest voor een chemische bestrijding zal hij wel moeten opletten voor klaver, want die is (zeer) gevoelig voor de herbiciden die algemeen in grasland worden gebruikt. Je kan best raad vragen aan een gespecialiseerde verdeler.

.....
**De periode augustus-
september is ideaal om
grasland opnieuw
in te zaaien.**
.....

In de proeven op het ILVO in Merelbeke wordt bij vernieuwing in voor- en najaar zowel de grasopbrengst als de evolutie van de nitraatstikstofconcentratie in het bodemprofiel (0-90 cm) opgevolgd ten opzichte van de oorspronkelijke zode.

Scheuren in voor- of najaar?

Meestal wordt het grasland in de nazomer (augustus-september) gescheurd en opnieuw ingezaaid. Dit is landbouwkundig het interessantst om meerdere redenen: slechts een klein productieverlies in het jaar van herinzaai, het is niet te druk,

goede omstandigheden voor kieming en ontwikkeling, het gewas krijgt snelle en vlotte start in het volgende voorjaar. Door mineralisatie van de oude zode is er heel wat stikstof onder de vorm van nitraat in de bodem aanwezig en worden in de periode oktober-november frequent hoge tot zeer hoge nitraatconcentraties in de bodem gemeten. Dit heeft een aanzienlijk risico op uitloging naar het oppervlaktewater en grondwater tot gevolg. Als men in het gescheurde grasland andere teelten wil inzaaien, dan wordt er meestal in het voorjaar gescheurd, gevolgd door inzaai van maïs, voederbieten, aardappelen ... Op derogatiebedrijven is het zelfs verboden om grasland in het najaar te scheuren. Dit moet in de periode 15 februari tot 31 mei gebeuren. Bij herinzaai van gras bij voorjaarscheuren verliest men al vlug 1 tot 2 sneden gras ten opzichte van een bestaande weide, maar het is beter voor het milieu. Door vertering van de oude zode komt er ook dan veel nitraatstikstof vrij, maar wel in het volle groeiseizoen zodat het groeiende gras de stikstof kan opnemen. Deze nitraatstikstof is in dit geval te beschouwen als een stikstofvoorraad en niet als een stikstofoverschot. In de proeven op het ILVO in Merelbeke

wordt bij vernieuwing in voor- en najaar zowel de grasopbrengst als de evolutie van de nitraatstikstofconcentratie in het bodemprofiel (0-90 cm) opgevolgd ten opzichte van een referentie (dit is de oorspronkelijke zode). De oorspronkelijke zode werd voor het laatst ingezaaid in

2000. De proef bestond uit 2 cycli. De eerste cyclus werd opgestart in het najaar van 2008 en beëindigd in het najaar van 2009. De tweede cyclus werd opgestart in het najaar van 2009 en werd beëindigd in het najaar van 2011. Op het proefveld (een lichte zandleembodem) werden 7 objecten aangelegd: de oude zode werd behouden, referentie (object 1); glyfosaat op 5 september, frezen en inzaai op 15 september (object 2); glyfosaat op 1 oktober, frezen van de zode op 15 februari en inzaai op 10 april (object 3); glyfosaat op 1 oktober, frezen van de zode op 10 april en inzaai op 10 april (object 4); glyfosaat in voorjaar, frezen van de zode op 10 april en inzaai op 10 april (object 5); geen glyfosaat, frezen op 15 februari en inzaai op 10 april (object 6); geen glyfosaat, frezen op 10 april en inzaai op 10 april (object 7). Op deze objecten werden de drogestofopbrengst en het nitraatresidu gemeten en vergeleken.

Uit deze proef bleek dat scheuren en vernieuwen van grasland geen significant hogere grasopbrengst geeft in het jaar volgend op de vernieuwing. Scheuren in het najaar (15 september) scoort landbouwkundig het best. Er is weinig grasproductie in het najaar en in het volgende productiejaar is er meteen een volle productie. Dit is niet het geval bij voorjaarsinzaai. Bij voorjaarsinzaai verliest men zeker de eerste snede die kwalitatief heel hoog is en die zeer gewaardeerd wordt in de moderne melkveehouderij. Bij najaarsinzaai zijn er soms problemen met het nitraatresidu, maar dit is in de praktijk afhankelijk van het organischestofgehalte van de bodem, de verhouding maaien-grazen, het tijdstip en de hoeveelheid bemesting van de oude zode, de weersomstandigheden ... Bij scheuren in het voorjaar kan de vrijgekomen stikstof meteen worden opgenomen door het nieuw ingezaaide gras.

Scheuren in het najaar biedt meeste voordeel

Graslandbeheer en graslandvernieuwing zijn geen gemakkelijke taken. Grasland van matige kwaliteit scheuren, zorgt voor een duidelijke meeropbrengst. Najaarscheuren heeft landbouwkundig de meeste voordelen maar daarbij bestaat het gevaar op een hoog nitraatresidu. Bij voorjaarscheuren verliest men minstens een zeer kwalitatieve snede. Bij herinzaai in het voorjaar wordt de vrijgekomen stikstof door het nieuwe gras goed opgenomen. Noteer dat op derogatiebedrijven grasland alleen in het voorjaar gescheurd mag worden. ■